

Op het menu

Milieugebruiksruimte: begin en einde van omgevingsrecht en omgevingsbeleid?

Isabelle Larmuseau

Ter nagedachtenis van prof. mr. Ben Schueler vond op 28 september 2023 in Gent een druk bijgewoond Nederlands-Vlaams congres over milieugebruiksruimte plaats. Als staatsraad in de Afdeling bestuursrechtspraak van de Nederlandse Raad van State heeft Ben Schueler beeldbepalende rechtspraak op zijn naam, waarin de toekenning van milieugebruiksruimte voor stikstof aan banden wordt gelegd. De daaropvolgende stikstofcrisis deinde uit naar Vlaanderen, toen ook de Raad voor Vergunningsbetwistingen, met een Vlaams stikstofarrest, het blind geloof in bijdehandse oplossingen voor een overvolle milieugebruiksruimte een knauw toebracht.

De stikstofcrisis in de Lage Landen is nog lang niet bestierd. Afgelopen zomer werd een Nederlands-Vlaams dieptepunt bereikt. Op verzoek van de Nederlandse grensprovincie Noord-Brabant vernietigde de Vlaamse bestuursrechter de omgevingsvergunning voor een nieuwe chemiefabriek in de Antwerpse haven, vanwege de stikstofdepositie op het Nederlandse natuurgebied Brabantse Wal. Dat het daarbij zou gaan om een depositie lager dan 1% van de kritische depositiewaarde in het gebied, kon de bestuursrechter niet overtuigen. Nu de provincie Noord-Brabant in maart 2023 een vergunningenstop heeft afgekondigd voor aanvragen met stikstofeffecten op beschermde natuurgebieden, is de toekomst

van de chemiefabriek, en bij uitbreiding van andere projecten in de Antwerpse haven, onzeker.

De Nederlands-Vlaamse rechtspraak over milieugebruiksruimte in relatie tot stikstof leidt bovendien tot de vraag of ook waterverontreiniging een grond zal vormen om in de Lage Landen economische activiteiten te blokkeren.

Dat het ontoereikend gezuiverd water ons aan de lippen staat, is begin oktober al gebleken uit onderzoek van het Financieele Dagblad, het platform Investico, De Groene Amsterdammer en Trouw. Onderzoeksjournalisten stelden vast dat allesbehalve geactualiseerde lozingsvergunningen van tientallen bedrijven in Nederland te veel milieugebruiksruimte innemen. Nochtans verplicht artikel 11, lid 5 van de Europese Kaderrichtlijn Water de Lidstaten tot het onderzoeken en zo nodig herzien van vergunningen, wanneer uit monitorings- of andere gegevens blijkt dat de doelen van de Kaderrichtlijn Water voor een waterlichaam vermoedelijk niet worden bereikt. Nu de derde generatie stroomgebiedbeheerplannen voor de periode 2022-2027 bepalen dat Vlaanderen tegen de deadline van 22 december 2027 amper 8 procent van de 195 oppervlaktewaterlichamen in goede toestand zal hebben gebracht, lijkt aan die voorwaarde te zijn voldaan. ■